

# KOSOVA'DA “KENDİN KARAR AL” DÖNEMİ

Emin Emin



**İNSAMER**  
İHH İNSANİ VE SOSYAL ARAŞTIRMALAR MERKEZİ  
IHH HUMANITARIAN AND SOCIAL RESEARCH CENTER  
مركز البحوث الإنسانية و الاجتماعية

Referans için: Emin, Emin. “Kosova’da “Kendin Karar Al” Dönemi”. İNSAMER 17.02.2021.  Analiz

13 yıllık kısa ömründe Kosova’da toplamda altı seçim gerçekleştirilmiş olup bunlardan sadece biri dört yıllık görev süresini tamamlayabildi. Özellikle 2015 yılında kurulan Kosova Savaş Suçları Özel Mahkemesi’nin 2019 yılında dönemin başbakanı Ramush Haradinaj’ı şüpheli olarak ifade vermesi için çağırmasının ardından kurulan iki hükûmetin de ömrü altı ayı tamamlayamadı. Ekim 2019’da gerçekleştirilen bir önceki seçimlerde ipi göğüsleyen Lëvizja Vetëvendosje (Kendin Karar Al Hareketi) ile Kosova Demokratik Birliği (LDK), koalisyon hükûmetini dört ay süren görüşmeler sonucunda kurabilmişti. Ancak koalisyon ortağı uluslararası aktörler, özellikle de özel temsilcisi üzerinden ABD’den gelen baskılara boyun eğerek, hükûmetin iki ay gibi kısa bir sürede düşmesine neden oldu.

Akabinde pandemi şartlarının izin vermediği gerekçesiyle yeni bir seçime gidilmeksizin

mevcut parlamento dağılımıyla yeni hükûmetin kurulması kararı alındı. Söz konusu kararı veren dönemin cumhurbaşkanı Hashim Taçi hakkında, bu karar alındıktan kısa bir süre sonra, Kosova Savaş Suçları Mahkemesi savcılarını iddianame hazırladı.

Taçi hakkında hazırlanan iddianame, tam da ABD seçimlerinin ertesi günü mahkeme tarafından kabul edildi ve Cumhurbaşkanı Taçi görevinden istifa ederek yargılanmak üzere Lahey’e gitti. Cumhurbaşkanlığı görevini, meclis başkanı ve bir önceki Vetëvendosje hükûmetinin düşürülmesi oylamasında kendi partisi LDK’ya isyan bayrağı açan Vjosa Osmani vekâleten yürütmeye başladı.

Ülke siyasetini sarsan bir diğer mahkeme kararı da Anayasa Mahkemesi tarafından alındı. Kosova Anayasa Mahkemesi, seçim olmaksızın kurulan son hükûmeti onaylayan milletvekillerinden



**İNSAMER**  
İHH İNSANİ VE SOSYAL ARAŞTIRMALAR MERKEZİ  
IHH HUMANITARIAN AND SOCIAL RESEARCH CENTER  
مركز البحوث الإنسانية و الاجتماعية

birinin son üç yıl içerisinde hüküm giymiş olması sebebiyle oyunun geçersiz sayılmasına ve hükûmetin düşmesine karar verdi. Bu karar sonrasında Kosova'da devre arasına girmiş olan Vetëvendosje hükûmetinin yeniden göreve geleceğine kesin gözüyle bakılan seçimlerin 14 Şubat'ta gerçekleştirilmesi kararlaştırıldı.

## Seçim sonuçları ne anlama geliyor?

Seçimlerde başbakan olarak seçilmesine kesin gözüyle bakılan Vetëvendosje aday ve eski başbakan Albin Kurti, Kosova Yargı Konseyi'nin 47 adayın mahkemede cezai bir suçtan suçlu buldukları için teorik olarak aday olamayacağı yönündeki kararına rağmen seçimlere katıldı ve Kosova tarihinde en fazla oy alan siyasi parti olmayı başardı. Kosova Merkez Seçim Komisyonu'nun (KQZ) açıkladığı ön sonuçlara göre, Vetëvendosje Hareketi bir önceki seçimlere kıyasla oylarını neredeyse ikiye katlayarak %48'in üzerine çıkartmış olup en yakın rakibi ve oyların %17'sini alan Kosova Demokratik Partisi'nden (PDK) neredeyse üç kat fazla oy toplamayı başardı.

Her ne kadar ikinci konuma yükselmiş olsa da PDK oylarında ciddi bir azalma yaşandı. 2019 seçimlerinde oyların %21'ini almayı başaran PDK lideri Kadri Veseli ve partinin kurucusu Hashim Taçi'nin yargılanmak üzere Lahey'de olmaları, bu seçimlerde partinin oylarının %17'lere gerilemesine neden oldu.

Bir önceki seçimlerde ikinci olmayı başaran LDK'nın oyları, son seçimlerde yarı yarıya azaldı. LDK'nın oylarının bu denli azalmasının en önemli nedeni, 2020 yılında geçerli bir sebep olmaksızın Vetëvendosje ile kurulan koalisyon hükûmetinin düşmesine sebep olmasıdır. Akabinde 2019 seçimlerinde partinin başbakan aday ve gelecekte lideri olmasına kesin gözüyle bakılan, aynı zamanda halkın da desteğini alan Vjosa Osmani'nin istifa edip son seçimlerde Vetëvendosje ile seçimlere katılması, oylarının bu denli azalmasında bir diğer faktördür.

Özellikle Kosova'nın kuzeyinde yaşayan Sırp asıllı vatandaşların desteklediği ve Sırbistan'ın

etkisi altında olan Sırp Listesi'nin oyları da bir önceki seçimlere göre azalarak %5,56'ya geriledi.

Kosova'da yaşayan Türklerin oylarına talip olan Kosova Demokratik Türk Partisi (KDTP) ve yeni kurulan Yenilikçi Türk Hareket Partisi'nin (YTHP) alacağı oylar da merak konusuydu. KDTP oyların %0,73'ünü alarak bir önceki seçimlere kıyasla oylarında düşüş yaşamasına rağmen oyların %0,14'ünü alan YTHP'den daha fazla oy almış oldu. Öte yandan genç bir kadroya sahip olan YTHP'nin seçimlere çok kısa bir süre kala kurulduğu göz önüne alındığında, almış olduğu oyun yabana atılmaması gerekmektedir.

## Bundan Sonraki Süreç

Kosova tarihinde ilk defa koalisyon olmaksızın tek başına bir hükûmetin göreve gelmeye oldukça yaklaştığı görülüyor. Normal şartlarda, 120 üyeli mecliste 41 adaya sahip olan parti ve koalisyon, 20 sandalye ayrılmış olan azınlıkların da desteğini alarak hükûmet kurulabiliyordu. Son seçimlerde ise tüm azınlık partilerinin desteğine ihtiyaç kalmaksızın Vetëvendosje Hareketi'nin meclise tek başına en kötü ihtimalle 56 civarında milletvekili göndermesi bekleniyor. Özellikle de çoğunun Vetëvendosje'yi desteklediğine inanılan yurt dışındaki seçmenin oylarının hâlen sayılmamış olması, tahminlerin bu yönde gerçekleşmesine neden oluyor.

Vetëvendosje her ne kadar parti olarak tek başına hükûmet kurmaya yakın olsa da LDK'dan ayrılıp Vetëvendosje saflarına katılan Vjosa Osmani ve ekibinin de dikkate alınması gerekiyor. Seçim öncesi yapılan anlaşmaya göre, nisan ayında gerçekleştirilmesi gereken cumhurbaşkanlığı seçimlerinde Vjosa Osmani'nin desteklenmesi şartıyla Vetëvendosje ile ortaklık kabul edilmişti. Zira cumhurbaşkanlığı seçimlerinde yaşanabilecek herhangi bir aksilik, kurulabildiği takdirde tek başına iktidar gibi görünen hükûmetin düşmesine neden olabilir.

Diğer taraftan Albin Kurti'nin seçimlere katılamayacağı yönünde alınan kararın da seçim sonrası dönemde nasıl sonuçlar doğuracağı

belirsizliğini koruyor. Bir önceki hükûmetin düşmesine neden olan mahkeme kararı, bir sonraki hükûmetin kurulmasına da engel olabilir görünüyor.

Söz konusu sorunlar aşıлып hükûmet kurulabildiği takdirde, Vetëvendosje'ye halk tarafından verilen bu büyük destek sonrasında, başta Albin Kurti olmak üzere tüm partiye büyük sorumluluklar yüklenmiş oldu. Özellikle yolsuzlukla mücadelenin ve hukukun üstünlüğü ülkenin en büyük sorunları arasında olduğunu söyleyen Vetëvendosje'nin bu alanda atacağı adımlar dikkatle takip edilecek. Aynı zamanda pandemi öncesinde de sorun olan işsizliğin azaltılmasına, yatırımların artırılmasına yönelik beklentilerin de karşılanması gerekiyor. Sırbistan ile diyalog süreci de başarılı bir şekilde yürütülmesi gereken bir diğer konu.

Donald Trump döneminde daha Sırbistan yanlısı bir politika gütmeye başlayan ABD, Joe Biden'ın göreve gelmesiyle Kosova'ya eski desteğini vereceği sinyalini Biden'ın Sırbistan'a

gönderdiği ve Kosova'nın bağımsızlığının tanınmasını talep ettiği mektupla verdi.

Bir önceki hükûmet kurulduğunda dikkatinizi çektiğimiz uluslararası desteğe olan ihtiyaç, bundan sonra da kurulacak Kosova hükûmetlerini ilgilendiren bir konu. Önceki ABD Başkanı Donald Trump döneminde hükûmette kalmayı başaramayan Albin Kurti'nin yeni seçilen ABD Başkanı Joe Biden ile daha iyi anlaşabileceğine inanılmakta. Hatta ve hatta bir önceki Kosova hükûmetinin Joe Biden'ın başkan seçilmesinden çok kısa zaman sonra mahkeme kararı ile düşürülüp Albin Kurti'nin zafer elde edeceği seçimlere gidilmesinin önünün açılması, bu yöndeki iddiaları güçlendirecek bir tesadüf(!).

Hasılı, uzun yıllardır emin adımlarla zirveye ilerleyen Vetëvendosje, gerek halktan aldığı destek gerekse lehine oluşan uluslararası konjonktür nedeniyle takip eden süreçte ismi olduğu üzere Kendi Karar Alabileceği bir konuma yükselmiş görünüyor.